

Ramen för sammanställning av budgetförslaget för år 2021

VD/4901/02.01.00.03/2020

RV/MR/TO/KK/HY-L/KW

Det ekonomiska läget i allmänhet

Den ekonomiska tillväxten blev klart långsammare redan under år 2019. Samhällsekonomin har dock i och med coronakrisen råkat in i en recession som snabbt förvärras. Den ekonomiöversikt som publicerades av finansministeriet i april bedömer i sitt grundscenariot att ekonomin kommer att krympa med 5,5 procent under år 2020. I prognoser från flera forskningsinstitut, Finlands bank och internationella organisationer ingår också scenarier, där ekonomin krymper ännu mer, till och med 9–13 procent. I finansministeriets grundscenariot förväntas ekonomin återhämta sig, sålunda att bruttonationalprodukten ökar med 1,3 procent under åren 2021 och 2022. Om stängningsåtgärderna drar ut på tiden eller upprepas uppstår på grund av företagens konkurser och den utdragna arbetslösheten långvariga skador på ekonomin som bromsar tillväxten och återhämtningen. Då kan också de kommande årens tillväxtprocenter bli mindre än i grundscenariot, för år 2021 till och med negativa.

Den ekonomiska recessionen känns av inom alla ekonomins sektorer. Mest krymper exportefterfrågan. Tillväxten i världsekonomin förväntas under innevarande år i sin helhet vända och bli negativ (-2 procent) och den internationella handeln förväntas krympa ännu mer, -5 procent. Dessa faktorer påverkar också ekonomin i de exportländer som är viktiga för Finland och efterfrågan på finländska produkter. I hemlandet krymper också den privata konsumtionen och de privata investeringarna märkbart. Av de ekonomiska sektorerna syns de största verkningarna inom privat service, industri och byggande. Under stängningsåtgärderna har inkvarterings-, kosthålls- och turismbranschen, liksom också kulturbranschen i praktiken varit helt avstannade. Handeln, såväl detalj- som partihandeln klarar sig bättre. I grundscenariot förväntas en kortvarig kris inte skada produktionsstrukturerna i ekonomin och ekonomin förväntas under åren 2021–2022 återgå till samma tillväxt som vi hade före krisen. Ekonomin förväntas börja återhämta sig inom exporten när världshandeln ökar och sedan utvidgas till den inhemska konsumtionsefterfrågan när sysselsättningen förbättras. Om krisen förlängs måste antagandet om en återhämtning för åren 2021–2022 anses vara för optimistisk.

Underskottet och skulden i den offentliga ekonomin ökar snabbt under innevarande år. Krisens verkningar på den offentliga ekonomin kommer både via inkomst- och utgiftssidan. Krisen minskar skatteinkomsterna och ökar de offentliga utgifterna. En del av utgiftsökningen kommer via s.k. automatiska stabilisatorer, till exempel i form av ökade utgifter för arbetslöshetsersättningen medan andra som en följd av beslutsbaserade åtgärder. Som ett exempel på det sistnämnda kan nämnas de direkta stöd som riktas till företagssektorn. Underskottet i den offentliga ekonomin ökar under innevarande år enligt finansministeriets prognos från april till 16,6 miljarder euro, vilket motsvarar 7,2 procent av bruttonationalprodukten. Även denna nivå på det förutspådda underskottet kan visa sig vara för lågt. Enligt grundscenariot ökar den offentliga skuldens andel av bruttonationalprodukten år 2024 redan till en nivå på 80 procent. Kommunernas ekonomi åtstramas, vid sidan av statsförvaltningens, ytterligare och åtgärder för att balansera ekonomin, bl.a. genom effektivisering av verksamheten och stärkning av inkomstbasen blir aktuella. Den finansiella ställningen för den offentliga ekonomin som redan i utgångsläget är utmanande förändras och blir ännu mer utmanande för flera år framåt.

Kommunekonomin (kommunerna och samkommunerna) fortsatte att försvagas tämligen kraftigt år 2019. Kommunekonomin verksamhetsbidrag försämrades med omkring 1,3 miljarder euro och årsbidraget med omkring 0,4 miljarder euro. Kommunekonomin årsbidrag (2,3 miljarder euro) räckte inte till att täcka avskrivningarna och nedskrivningarna (2,9 miljarder euro) och inte heller nettoinvesteringarna (4,1 miljarder euro). Bakgrunden till att kommunekonomin årsbidrag försämrades var framförallt den kraftiga ökningen i verksamhetskostnaderna och måttfulla utvecklingen av skatteinkomsterna. Kommunernas skatteinkomster ökade med närmare 600 milj. euro och statsandelarna med cirka 180 milj. euro jämfört med året innan. År 2019 var utvecklingen av kommunernas skatteinkomster exceptionell, då kommunernas skatteutfall minskade på grund av problem som berodde på det inkomstregister som infördes och ändringar i sättet att verkställa förskottsinnehållning. På grund av ändringen i sättet att verkställa förskottsinnehållning överfördes omkring 250 milj. euro för redovisning år 2020. År 2019 har allmänt ansetts vara ett mörkt år för kommunekonomin. Under år 2020 kommer dessutom coronakrisen utöver de strukturella problemen att ha verkningar på kommunekonomin.

Coronavirusepidemin har betydande verkningar på den kommunala ekonomin, offentliga ekonomin som helhet och på nationalekonomin. Coronakrisen inverkar direkt på kommunekonomin särskilt via ökade utgifter för social- och hälsovård. Stängningsåtgärderna minskar å sin sida kommunernas skatte- och avgiftsinkomster. Finansministeriets preliminära siffra för inverkan på kommunekonomin är 1,6–2, miljarder euro år 2020, av vilket andelen minskade skatteinkomster är cirka 75 procent.

Finansministeriets ekonomiska avdelning utgår i sin prognos från att det är fråga om en kortvarig chock med avseende på ekonomin, varefter ekonomin efterhand återvänder till sin tidigare utvecklingsbana. Osäkerheten i anslutning till prognosen är dock exceptionellt stor i denna situation. Under innevarande år är det inte bara coronavirusepidemin som ökar kommunekonomin verksamhetskostnader utan också strukturella problem. Den åldrande befolkningen ökar de offentliga kostnaderna och försvagar ekonomins tillväxtpotential och ökningen i skatteinkomsterna. Kommunsektorns arbetsavtalsförhandlingar pågår ännu men lönesumman förväntas stiga redan år 2020 när man når fram till ett avtal. Att nedskärningen av semesterpenningen upphör ökar också arbetskraftskostnaderna år 2020.

Kommunekonomin verksamhetsutgifter väntas sakta av till 2,4 procent år 2021, då de tilläggssatsningar som krävs för att sköta coronaepidemin upphör. Risker finns dock för att vårdköer inom hälsovården innevarande år flyttas över särskilt till nästa år. Under åren 2022–2024 ökar verksamhetsutgifterna med i genomsnitt 3,1 procent per år. Verksamhetsutgifterna ökar på grund av det ökade servicebehov som den åldrande befolkningen medför och utvidgade uppgifter för kommunerna. I utvecklingsbanan antas investeringarna fortsätta att ligga på en relativt hög nivå medan det livligaste sjukhusbyggandet beräknas avta något under slutåren av utvecklingsbanan. Investeringsstrycket i kommunekonomin beräknas dock fortsätta att vara högt, eftersom de byggprojekt som pågår är mångåriga. Dessutom fortsätter investeringsstrycket att vara betydande bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder och befolkningens flyttningsrörelse.

Ramen för utarbetandet av budgeten för 2021

En central utgångspunkt för ekonomiplanen 2021–2024 är Vanda stads strategi för fullmäktigeperioden för åren 2018–2021 som godkändes av fullmäktige 11.12.2017. Ramen utgår från de riktlinjer som fullmäktige fastställt för tillväxten med avseende på driftsekonomin och investeringar. Enligt riktlinjerna kan de driftsekonomiska utgifterna årligen stiga med högst 1,5 procent med beaktande av omvärldsförändringar såsom inflation och förändringar i befolkningstillväxten, medan maximibeloppet för investeringar under fullmäktigeperioden är 500 miljoner.

På grund av coronavirusepidemin har man varit tvungen att bereda ramen under exceptionella förhållanden. Coronakrisen inverkar ytterst negativt på Vandas ekonomi, då kommunal- och samfundsskatten minskar i förhållande till de tidigare prognoserna och avgifts- och försäljningsinkomsterna sjunker. Dessutom ökar utgifterna för hälsovård, utgifterna för skötseln av arbetslösheten och kostnaderna för kollektivtrafiken. Hur länge epidemin kommer att pågå och vilka ekonomiska verkningar den kommer att ha är ännu väldigt oklart. Det tilläggsstöd för kommunekonomin som beviljas av staten och år 2021 och under kommande år finns det heller inget beslut om. Ramen har därför endast gjorts upp utgående från de beslut av staten som man känner till, som en s.k. teknisk ram. På grund av coronavirusepidemin uppskattas befolkningsökningen vara mindre än 1,9 procent i Vanda år 2021, som är grundprognosen. Sommaren 2020 uppdateras befolkningsprognosen och blir en mer exakt. Ramen utgår från de tillväxtprognoser som finansministeriet presenterade i den ekonomiska översikten från våren 2020, liksom de ekonomiska tillväxtprognoserna i planen för den offentliga ekonomin. Coronaepidemins verkningar på bruttonationalprodukten har i ramen prognostiserats till -8 procent år 2020. Prognoserna uppdateras i stadsdirektörens budgetöversikt, liksom även de preciserade verkningarna från statens budgetmangling och budgetförslag.

I ramen uppgår stadens planerade bruttoinvesteringsnivå för år 2021 till 141,4 milj. euro (investeringsdelen netto 134,6 milj. euro). Den totala investeringsnivån med affärsverken och fonderna medräknade uppgår till cirka 147,5 milj. euro (investeringsdelen netto 140,7 milj. euro).

I driftsekonomiramen för år 2021 har för verksamhetsutgifternas del beaktats det ökade servicebehovet i de lagstadgade tjänsterna. I ramen har på hela stadens nivå verkningarna av den löneuppgörelse inom den kommunala sektorn som högst antagligen förverkligas år 2020 prognostiserats för år 2021, men siffrorna ingår inte ännu i verksamhetsområdenas ramsiffror. Ändringen i interna hyresinkomster och hyresutgifter uppdateras först efter rambeslutet och läggs till i verksamhetsområdenas ramar.

Enligt ramen ökar de jämförbara verksamhetskostnaderna med 1,9 procent från år 2020 till år 2021. År 2021 kommer verksamhetsutgifterna att öka, dels på grund av det ökade servicebehovet och uppgången i den allmänna prisnivån, men även på grund av att de externa hyrorna stiger, HRM:s dagvattensättningar och kommunalvalet som ordnas år 2021. Samkommunen HNS inkomster och utgifter för den specialiserade sjukvården samt Samkommunen Helsingforsregionens trafiks infrastrukturessättningar samt kollektivtrafikavgifter har presenterats i ramen som preliminära uppskattningar och preciseras i stadsdirektörens förslag i budgetskedet. Coronalägets verkningar på kommunavgifterna för år 2021 har inte ännu kunnat uppskattas.

Ökningen av verksamhetskostnaderna från år 2020 till år 2021 är 1,0 procent inom verksamhetsområdet för fostran och lärande då tillväxtprognosen för elevantalet är 440 elever. Inom stadskulturens verksamhetsområde är ökningen av verksamhetskostnaderna 0,4 procent, stadsmiljöns verksamhetsområde 0,9 procent och verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning -0,3 procent. Verksamhetskostnaderna inom verksamhetsområdet för social- och hälsovård ökar i ramen med 47 milj. euro, dvs 7,0 procent, av vilket 21 milj. euro utgörs av den överskridning i budgeten som prognostiserats för år 2020 och 22 milj. euro av ökade kostnader för den specialiserade sjukvården. Den kraftiga utgiftsökningen inom social- och hälsovården försämrar balansen i stadens ekonomi väsentligt.

Ramens skatteinkomstprognoser utgår från kommunal- och fastighetsskattesatserna för år 2020, de ändringar i skattegrunderna som föreslagits i kommunekonomiprogrammet samt Kommunförbundets skatteprognos. Coronakrisen fick de tidigare skatteprognosernas bedömningar att rasa.

Skatteinkomstprognosen i ramen för år 2021 är 54 milj. euro mindre än tidigare prognoser, av vilket andelen för den minskade kommunalskatt som prognostiserats är 46 milj. euro.

I statsandelsprognosen har man beaktat stadens befolkning enligt åldersgrupp per 1.1.2020, de ändringar i statsandelarna som föreslagits i kommunekonomiprogrammet våren 2020 samt verkningarna av de tidigare gjorda nedskärningarna i statsandelarna. De kompensationer som regeringen planerar för kommunekonomin på grund av coronaepidemin har inte beaktats i skatte- och statsandelsprognoserna. Nya statsandelsinkomster för uppgifter som ges kommunerna eller tillägg för verksamhetskostnader har inte beaktats. Inkomsterna från statsandelar förutspås minska med omkring 11,3 procent jämfört med prognosen för 2020. Minskningen förklaras av en tidsbegränsad statsandelsersättning för år 2020 som beror på fördröjda skatteinkomster på grund av den ekonomiska kris som pågår, och som dras av på motsvarande sätt år 2021. Skatteinkomst- och statsandelsprognoserna uppdateras i budgetskedet.

I det läge som rådde vid bokslutet för år 2019 låg stadens långfristiga lånestock på omkring 897 miljarder euro. Under de senaste åren har räntenivån legat på en exceptionellt låg nivå, vilket för sin del har varit ägnat att stödja stadens ekonomiska utveckling. En hög lånestock innebär alltid en betydande risk för höjda räntekostnader då den allmänna räntenivån går upp. I ramen har räntekostnaderna för år 2021 förutspåtts ligga på en nivå om 3,5 milj. euro, för åren framöver förutspås en moderat höjning i räntenivån.

Resultaträkningen i ramen uppgår till ett årsbidrag på 0,5 milj. euro och ett resultat på -111,4 milj. euro för räkenskapsperioden. Man har varit tvungen att bereda ramen utgående från bristfälliga uppgifter, då bland annat statens tilläggsstöd till kommunekonomin ännu fattas. Dessa uppgifter uppdateras i stadsdirektörens förslag, varvid helhetssituationen för Vanda förbättras betydligt från det siffror som finns i ramen.

De negativa ekonomiska verkningar som orsakas av coronakrisen återspeglas dock kraftigt på stadens ekonomi under de kommande åren, då den allmänna ekonomiska tillväxten och skatteinkomsterna försämras. Den svaga skatteinkomstutvecklingen för åren 2020 och 2021 lämnar en stor lucka i stadens inkomstnivå, då skatteinkomsterna utvecklas i en lägre tillväxtbana än tidigare, som inte ens en god inkomstutveckling särskilt snabbt kan fylla under de kommande åren på grund av att utgångsläget är ett lägre utfall för skatteinkomsterna. Coronaepidemin orsakar en långvarig utmaning för Vanda när det gäller att balansera ekonomin och för detta arbete har man i staden beslutat att bereda ett produktivitets- och tillväxtprogram före utgången av år 2020.

Stadsstyrelsen 1.6.2020 § 10

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) godkänna ramen för utarbetandet av driftsekonomi och investeringarna i budgeten för 2021 i enlighet med bilagan,
- b) instruera verksamhetsområdena att göra upp en investeringsplan för tioårsperioden 2021–2030 i vilken budgetens samtliga projektgrupper ingår, och
- c) lägga fram ramen för utarbetandet av budgeten för 2021 till stadsfullmäktige för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 15.6.2020 § 8

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna ramen för utarbetandet av budgeten för 2021 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

Bilaga 1 Ramtabeller 2021

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Matti Ruusula, ekonomi- och strategidirektör, tfn 043 824 9254, [foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn[at]vantaa.fi)

Päivi Kandolin, budgetchef, tfn 040 703 7441, [foramn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:foramn.efternamn[at]vantaa.fi)